

CIMELIA

Qu

4903

kat.komp

Herbert, F.

LB. 138457

N T J. —

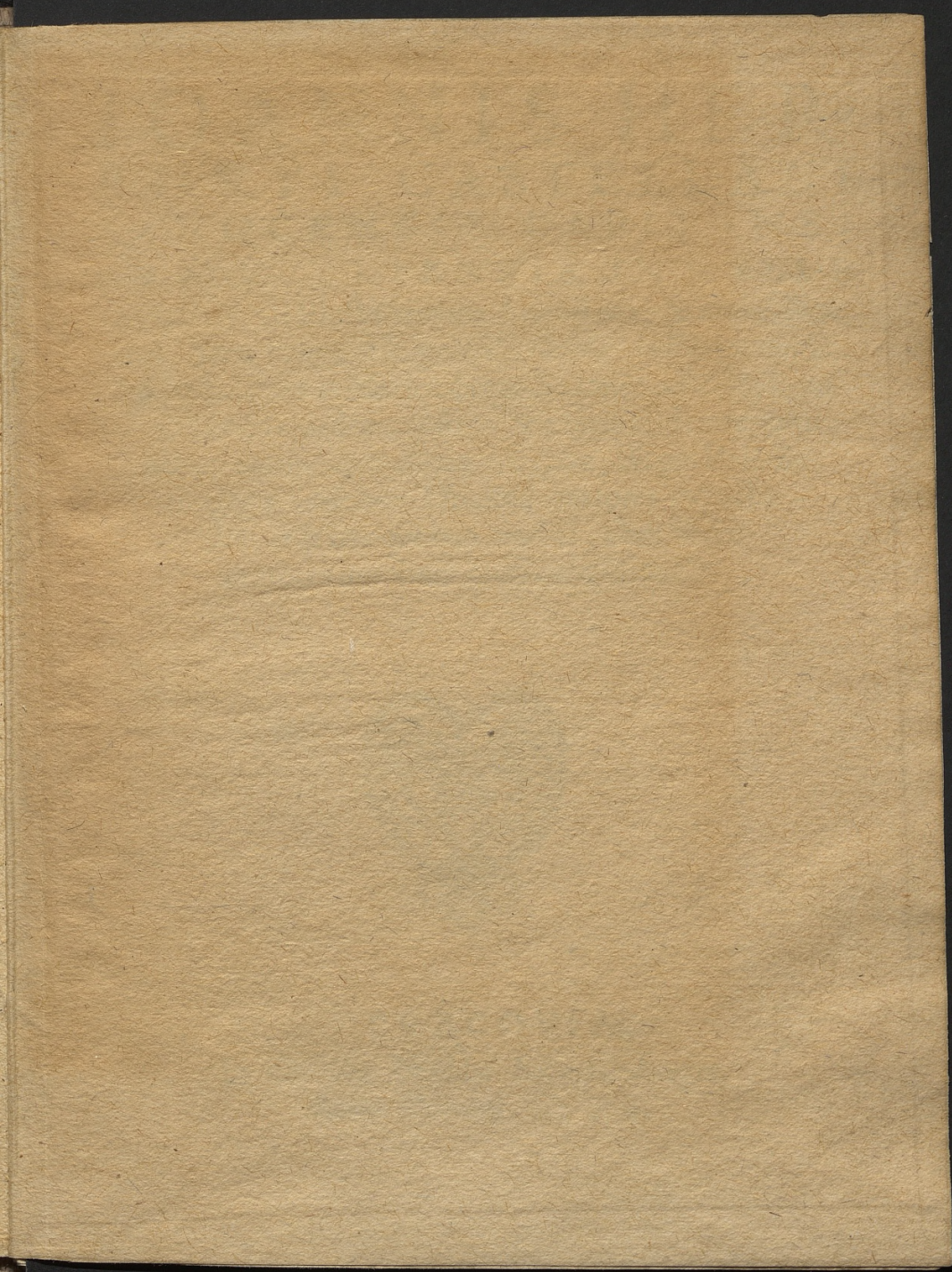
40764110

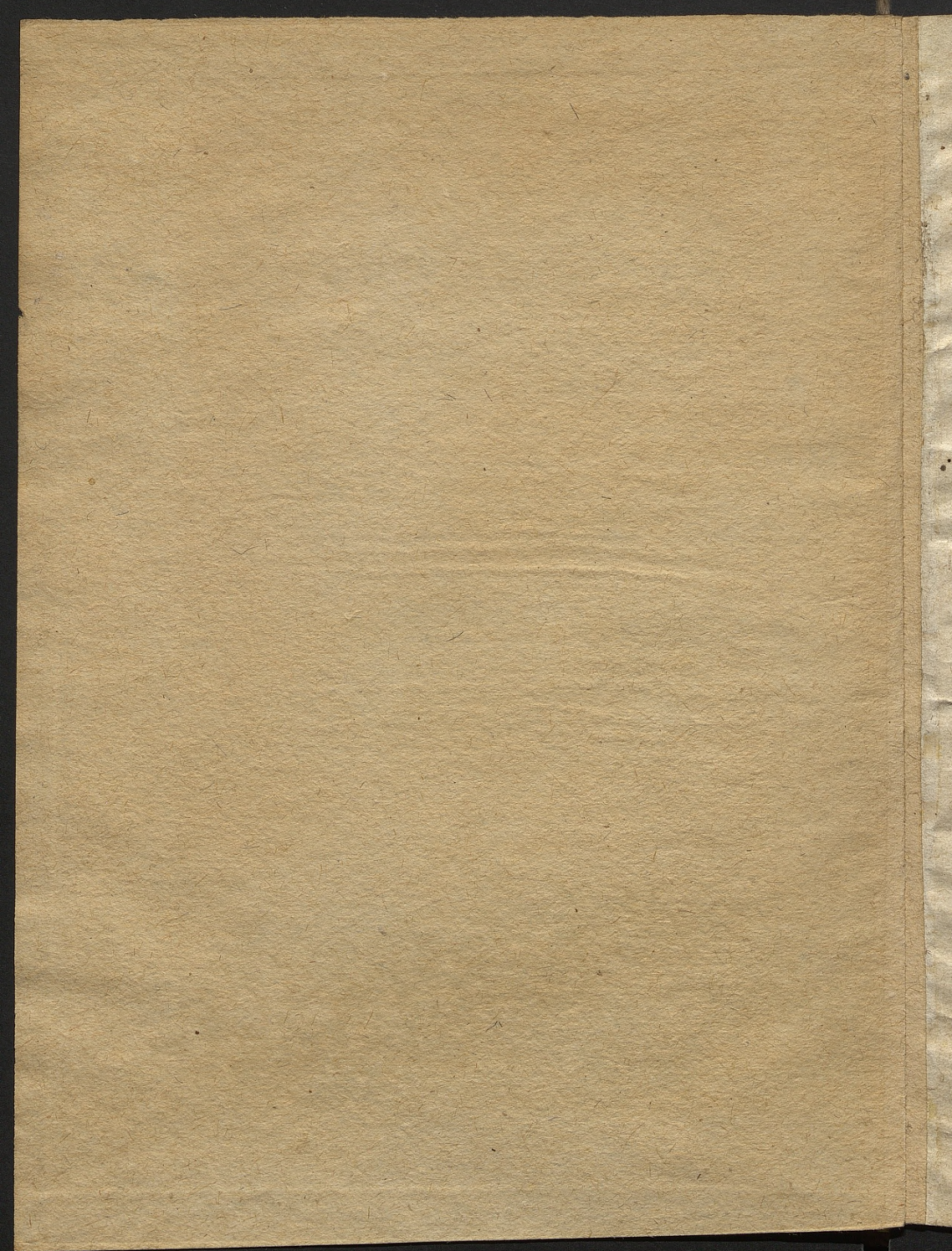


4903

CIMELIA

S. W. 248





IOANNIS HER-
BORTI CASTELLANI
SANOCENSIS, CAPITANEI
PRAEMISLIENSIS, IN GALLI-

as Legati, ad Illustrissimum Augustum, Saxoniae Duce-
cem, Sacri Romani Imperij Electorem, instituta quidē,
sed postea cūm is Mariembergo Saxoniae discessisset, ad
Consiliarios eiusdem, quibus hoc negotij demandarat,
habita oratio, qua detentos Lipsiae, Regni Poloniae,
ac magni Ducatus Lituaniae oratores exposu-
it, atq; hac quidem audita, Dux liberē
oratores iter suum prosequi passus est.



CRACOVIAE
In Officina Nicolai Scharffenberger.
Anno Domini 1574.



Cim. Gu. 4903

ILLVSTRIS AC MAGNI

FICI DOMINI IOANNIS

Herborti, Oratio.



I apud te Principem sapientissimum & iudicem æquissimum, causa ipsa pro nobis, Dux Illustrissime, atq; Sacri Romani Imperij Elector inclite, non loqueretur, longis verborum ambagibus, ac orationis conquisitis coloribus, vt solent ñ, quibus iusti veriq; ratio non constat, vtendum mihi existimarem: sed cum honestissimum, ac nobis salutare, totiq; adeo Christianitati perutile obeamus munus, certo nobis persuademus, non solum nos celsitudinem tuam non impedituram, sed optaturam etiam, vt iter nostrum quàm celerrimè conficiamus. Quod nos, non priuati compendij gratia, non leuioris alicuius studij, perlustrandarmue regionũ cupiditate ducti, ingressi sumus: sed maxima, eadẽq; per necessaria ratione impulsì, pro Rege inquam, à nobis cõsentientibus animis, atq; voluntatibus, non ita pridem, post mortem serenissimi Principis Sigismundi Augusti, Electo, in Gallias, ab ordinibus Regni Polonię, ac Magni Ducatus Lituanię missi, proficiscimur. At à quo regno? ab eo scilicet, quod vndiq; hostibus Christiani nominis cinctum vallatumque cùm sit, in continua eademq; per difficili, ac periculosa statione, pro reliquis Christianis Regnis excubat. Sed quoniam oratores Regni Polonię, ac Magni Ducatus Lituanię, ex literis Cels. tuæ,

A ñ

intellexe-

intellegerunt, non integrum esse sibi salui conductus, vel potius liberi transitus, literas per ditiones suas concedere, antequam hac in re de voluntate Cæsareæ Maiestatis, aliorumq; Principum Imperij, Cels. tuæ constitisset. Tum verò Cels. tuam satis mirari non posse, quo consilio freti, ditiones Illustrissimæ Cels. tuæ, absq; libero transitu, à Cels. tua dato, ingressi fuerimus. Res vtrasq; has ad se perscriptas cum Oratores haud parui momenti esse ducebant: operæpræmium facturos se existimarunt, non scripto Cels. tuæ, sed per me, collegam eiusdem legationis, respondere. Quod dum breuiter persequor, rogo vt Cels. tua benignè me audiat. ostendam equidem, causam, vt detineamur, nullam subesse, immo vero, vt iter nostrum cœptū continuemus, existere quam iustissimas per multas: tū quod Imperatoria Maiestas, propter necessitudines, & pacta conuenta, quæ inter Cæsaream Maiestatem, & Regnū Poloniæ, & ditiones suæ Maiestatis, religiosa intercesserunt, iter nostrum demorari nolit, demonstrare enitar. Postremo, ditiones Cels. tuæ cur ingressi simus, rationem explicabo. Ea semper fuit, Illustrissime Princeps, Regni Poloniæ, erga sacrum Imperium, ac Principes eiusdem, obseruantia, adeoq; perpetua & constans voluntas, studiumq; vt nihil vnquam Regnum illud aggredi tentaret, quod animos eorundem merito offendere possit: quin potius officijs, studijs, ac arctissimis affinitatum vinculis, animos eorundē deuincire sibi, studuerit semper. Res hæc cum in medio posita sit, longiore oratione indigere non videtur: quoquo enim oculos quispiam conuerterit, plenam Germaniæ

ORATIO.

Germaniam affinitatibus cum Regno nostro esse comperiet ; idq̃, siue quis illas veteres, siue recentiores repetere velit. A quingentis enim quinquaginta, & amplius annis, BOleslai Criuousti VVladislaus filius, HENrici Imperatoris filiam Cristinam nomine vxorem duxit, cum idem Imperator sororem BOleslai Regis Adlenđam in matrimonium accepisset. Atque demum MECislaus, VVladislai eiusdem secundus filius, Friderici Imperatoris filiam sibi cōiugio iunxit. CASimirus vero, qui Magni cognomen propter singulas virtutes suas apud nostros meruit, Annam, Henrici Hessorum Landgrauij filiam, in thori ac Regni sociam sibi copulauit. Carolus itidem Imperator, eius nominis primus, Helizabetham, neptim CASimiri Magni, BOgusslai Ducis Stetiniensium filiam, solenni ceremonia CRacouiæ coniugem accepit. Hæ quidem affinitatum necessitudines, Imperatoribus ac Principibus Imperij cum Regibus nostris mutux, à tot seculis intercessere. Quid dicam de ijs, quarum patres nostri, ac nos ipsi, memoriam cōplexi sumus ? quæ quoniam honorificæ nomini nostro Polono, ac iucūdisimè acciderunt, earundem coram Celsitu, tua recordari libet. VVladislaus ex Iagellonū familia primus Rex, perpetua equidem memoria dignissimus, filiam vnicam Friderico Marchioni Brandenburgensi despondit. At CASimirus tertius, Iagellonis VVladislai filius, quinque filias, quas ex Helizabetha Alberti Cæsaris filia suscepit, non alijs quàm Germaniæ Principibus, in matrimonium dedit. Hedwigim natu maiorem Georgio Duci Ba-
uarorum Ludouici filio ; Sophiam Alberto Marchionis

I O. H E R B O R T I.

filio : Annam Bogusslao , Sterinensium & Pomeraniorum
 Duci : Barbaram Georgio Alberti filio , Duci Saxoniae ,
 Cels. tuę sanguine iuncto ; Helizabetham Legnicensi Duci.
 Sigismundus porro Casimiri eiusdem filius , demortui Si-
 gismundi Augusti Regis nostri pater , filiam Hedwigim
 IOachimo Brandenburgensi Marchioni , In talami cons-
 sortem , ac fortunarum omnium : Sophiam verò Bron-
 svvicum Duci dedit . Atque tot tantisq; necessitudinibus
 semper futurum sperabamus (ac ne nunc quidem diffidimus)
 rebus nostris præsentem opem , ac perfugiũ in Prin-
 cipibus Germaniæ positum esse , non solum in rebus pro-
 speris , quæ ad voluntatem nostram fluunt , sed difficillimis
 quibusque , præcipuè verò hoc ipso interregni nostri tempo-
 re . Tametsi enim cõmunibus votis , ac consentientibus vo-
 luntatibus , Deo omnipotente tam latè patentis Regni po-
 pulorum animos in vnum inclinante , Regem nobis elegeri-
 mus : tamen quoniam is magnis locorum interuallis à
 Regno nostro disiunctus dissitusq; est , veremur , ne si ille
 Regnum nostrum primo quoq; tempore non adeat , nos in
 maximum discrimen , ac , (quod Deus auertat) exitium ,
 coniiciamur . Nouit enim Cels. tua , quàm ditiones no-
 stræ immanibus Christiani nominis hostibus , vndiq; cinctæ
 sæptæq; sint . Scythiis , inquam , Turcis , Dacis , & nunquã
 satis fidis nobis , immo verò hereditarijs hostibus Moschis ;
 quæ si in regiones nostras Barbariæ colluies iam iam im-
 minens ingruerit , proculdubio magnum damnum , non no-
 bis tantum , sed toti Christianæ Reipublicæ dabit . Ditiones
 etenim nostræ , finitimorũ Regnorum , quæ & Germani-
 æ vicinæ

O R A T I O.

nix vicina sunt, pro intermedio pariete, atq; propugnaculo, habendæ sunt; qui murus ac Christianitatis paries, ruere non poterit, nisi eodem motu reliqua Regna labefactata cõcidant. Sed fortassis aderit quispiam euentus electionis ignarus, ac proinde facti nostri haud æquus æstimator, qui affirmabit, nosmetipsos hoc periculi nobis accersisse, quod inter tot orbis Principes, qui Regnum nostrum haud obscure ambire se demõstrabant, eũ elegerimus, qui cum sit locorum interuallis disiunctus dislitosq; rebus nostris orem ferre, ac fines sumis periculis expositos, tueri cõmodè nequeat: quare id quod intriuimus (veteri prouerbio) excedendũ nobis esse, dicat. Nos equidem, magnos orbis monarchas, Principesq; maiorum splendore, rerũ gestarũ gloria, virium potentia, opum magnitudine, vicinitatis commoditate, sanguinis coniunctione subnixos, Regnũ nostrũ appetisse, fateamur necesse est: sed vt ex ijs aliquem ad fastigiũ Regni nostri, promoueremus, id non fuisse arbitrii voluntatisq; nostræ, re ipsa cõperimus. Cũ enim à Senatu, more institutoq; veteri, Comitia eligendi Regis causa toti Regno, ac Prouincijs eidem adiunctis, indicta essent: interim dum tempus eorum appetit, varia extitere, tam longè parentis Regni, in singulis satrapijs (Palatinatus nos vocamus) erga candidatos studia, magnæ in conferenda eorundẽ dignitate, vtilitate, Regno accelsione, cõtentiones. Aliqui enim Regnorum finitimorum vicinitates commodissimas prætendebant, vnde & retundendorum hostiũ impetus maior facultas, & commerciorum vtilitas vberior se offerrebat. Nonnulli portuum maris, qui domini-

IO. HERBORTI:

um maritimum breui pollicerentur, oportunitatem designabant, ex quo & mercium copia, & portuorum infinitum prope vectigal, regno afflueret. Nec deerant quos Regionum ingens accessio, ad comparandum contra quousvis potentissimos hostes robur, inuitabat. Multi præterea inuenti sunt, qui propinquitati sanguinis hunc honorem deberi existimarent. Plures verò præcepto Dei suffulti, quod non alienigenam, sed gentis suæ hominem in Regnum cooptandum præscribit, ad nostratem, quem declinata inuidiosa proprii nominis designatione, Pīastum vocarunt, Regnum deferebant. Hac tanta itaque studiorum animorumque contentione, ac dignitatis vtilitatisq; patriæ apud se quisque recensione, ad Comitīa ventum cum esset in diuersa primò partium studia negotium cœperat trahi: post verò, cū ad destinata singulis Palatinatibus discessum esset loca, ibi supplicibus ad Deum, ac lachrimosis, propeque gembundis vocibus vniuersi opem spiritus sancti implorarunt, Præana, cui initium est, Veni creator spiritus occinentes. Cū verò ita conuentum inter nos esset, vt ex candidatis, qui suffragiis vincerent, eorum nomina in singulis Palatinatibus describerentur, descriptaque sigillis obliquarentur, ac post in consensū Senatus, totiusq; Equestris ordinis deferrentur. Mirum quidem ac fortasse incredibile dictu: scilicet, si humano consilio actiones nostras metiamur: at si diuinę potentię numine, tredecim Palatinatum suffragiis consentientibus, Henricus Valesius Andium Dux, Rex editus est. Quam consensionem magnus Ducatus Lituanię cum vidisset, in eorundem sententiā totus

ORATIO.

tiā totus, sine vlla varietate ac controuersia, abijt. Tum vero cernerēs, nō iam ex suis locis suffragia ferri, sed certatim Henrici nomen clamore ingeminari, atq; vndiquaq; circūsonare, lātas voces fœlicis ominis identidem vsurpātes, viue, vale fœlix, Henrice Rex electe. Habes Illustrissimē Dux exitum Comitiorum nostrorū, non confictum, sed ad veritatem ipsam expressū: quis enim in tanto, ac tam frequenti theatro celeberrimorū hominū, qui Comitīa illa obierūt, aliena à vero afferre audeat? ex quo cernis non humanis cōsilijs, sed arcano DEI in pectora populi instinctu hoc negotiū transactum fuisse. Quotus enim quisq; nomen Henrici Andium Ducis, ab extremis septentrionis ac meridiei finibus, in quē Regnū nostrū porrigitur, audiuit? res gestas excepit? cōmoditates, Regno cū hoc affuturas, perpendit? omnia plena laudis ac gloriæ, vnius tantū, aut duarū horarum, momento, ex viro optimo, eodemq; doctissimo ac eloquētissimo, Ioāne Mólucio, Episcopo ac Comite Valentīæ Sereniss. Christianissimiq; Regis, ac electi nostri Legati de hoc Principe intelleximus. Cuius orationi, tāquā veritati cōsentaneę, alacres, ac lubētes, affēsi sumus. Neq; vero in hoc Principe cooptādo, vel inferiora alijs Principibus Regnū ambiētibus sequutos esse nos existimamus: perspectā enim habuimus Gallicæ gentis antiquitatē, splendorem, rerū gestarum gloriā, quæ cum Romanis, rerū dominis, de imperio cōcertauit, eorūq; arma grauit̃er exercuit. Romaq; domicilio imperij capto, sæpius armis suis Romana cedere cōegit. Recētiora non repeto, in multorū enim oculis auribusq; versantur, Principem verò electum, talia rudimen

ta atatis teneræ rerum gestarum dedisse constat, vt non dubitemus, percepturos nos olim vberriam frugem ex maturatione illius virtutis segete. Cum verò ita, Deo volente atq; autore electus sit, certò nobis persuademus, eum Regem nobis non in furore, sed secundum cor suum dedisse. Neminem verò ex candidatis meritò offensum esse hac prateritione, existimamus, cum id nō nostra voluntate, sed Dei omnipotentis, per quē Reges regnant, & Principes dominantur, cōsilio sit factū. Cum verò in eo nūc salus Reipub. nostræ consistat, vt hunc quamprimū in Regnum nostrū deducamus: rogant Cels. tuā Oratores, ac obtestantur, ne iter nostrum cæptum, per Cels. tuam aliquo modo interpellentur. Quod quidem impetraturos nos à Cels. tua vt confidamus, cōiunctionum arctissimarum, non nunc initarum, sed magnis officijs, à tot seculis confirmatarum, iura: tum in omni genere prudentia, ac erga nos semper beneuola, ac clemens, Cels. tuæ voluntas, ac causæ ipsius deniq; æquitas, facit, ac certo nobis pollicetur. Cur enim à subditis Cels. tuæ detineri, mandante Cels. tua debeamus, qui nūc quam quicquam erga Cels. tuā hostile moliti sumus? quin potius ne id fiat, bono Christianæ Reipub. ac gentium iure quo Legati omnes muniti, tectiq; sūt, adiuvamur, In Regno equidem nostro, nō Legatis modò Principum, quorū nomē sanctè colitur, sed etiam subditis, tam Cels. tuæ, quam aliorum Germaniæ Principum, quibus magnæ negotiationes, ac commertia cum hominibus nostris intercedunt, semper benignus facilisq; patet aditus atq; reditus. Quod cum cæteri omnes Regni Præfecti quàm diligentissime obseruāt,

tum etiam

tum etiam ego ipse cum fratribus meis, qui non contēnēdas, ne dicam præcipuas, in terris Russiæ præfecturas obtinemus, Leopoliensem inquam, Præmissiensem, ac Samborriensem, in quibus negociationes subditorū Cels. tuæ, tantū abest vt difficultatibus aliquibus per nos implicentur, vt eosdem omni genere officiorū promoueamus, id quod ipsorum Lipsensium, subditorum Cels. tuæ, aquod quos detineamur, testimonio, liquidò probare possim. Quod verò ad Cæsaream Maiestatem attinet, id nobis de Maiestate sua pollicemur, quod de domino nobis clementissimo polliceri par est, quæ quidē ex celeberrima Austriorū familia originē ducens, materni generis splendorem, ex hac eadem Iagiellonū familia habet, ex Anna Iagiellonide, Regis VVladislai Hūgarix & Bohemiæ filia, procreata, ex qua tanquam ex vite vberimè fructificante tot propagines se effuderunt, quot ad implendum Christianū optimis Principibus orbem, sufficere possint. Pacta verò conuenta religiose confirmata, inter ditiones Cæsareæ Maiestatis, ac Regnum nostrum ea intercedunt, quæ disertè cauent, vt hominibus, vltro citroq; commeantibus, liber semper pateat transitus: id quod Cæsareæ Maiestas in responso Oratori nostro dato apertè testatur, affirmans se facile definituram esse de nostro transitu, si tantum per ditiones suæ Maiestatis nobis transeundū esset: sed quoniam aliorum quoq; Imperij Principum ditiones peragrandæ sunt, sententias ea in re eorundem, expectaturam se affirmat. Cum verò Illustrissimus Princeps Brandenburgensis Marchio Imperij Elector, iam nobis transitū concessisset, satis profecto Cæsareæ Maiestati declarauit, detinendi

IO. HERBOR. ORATIO.

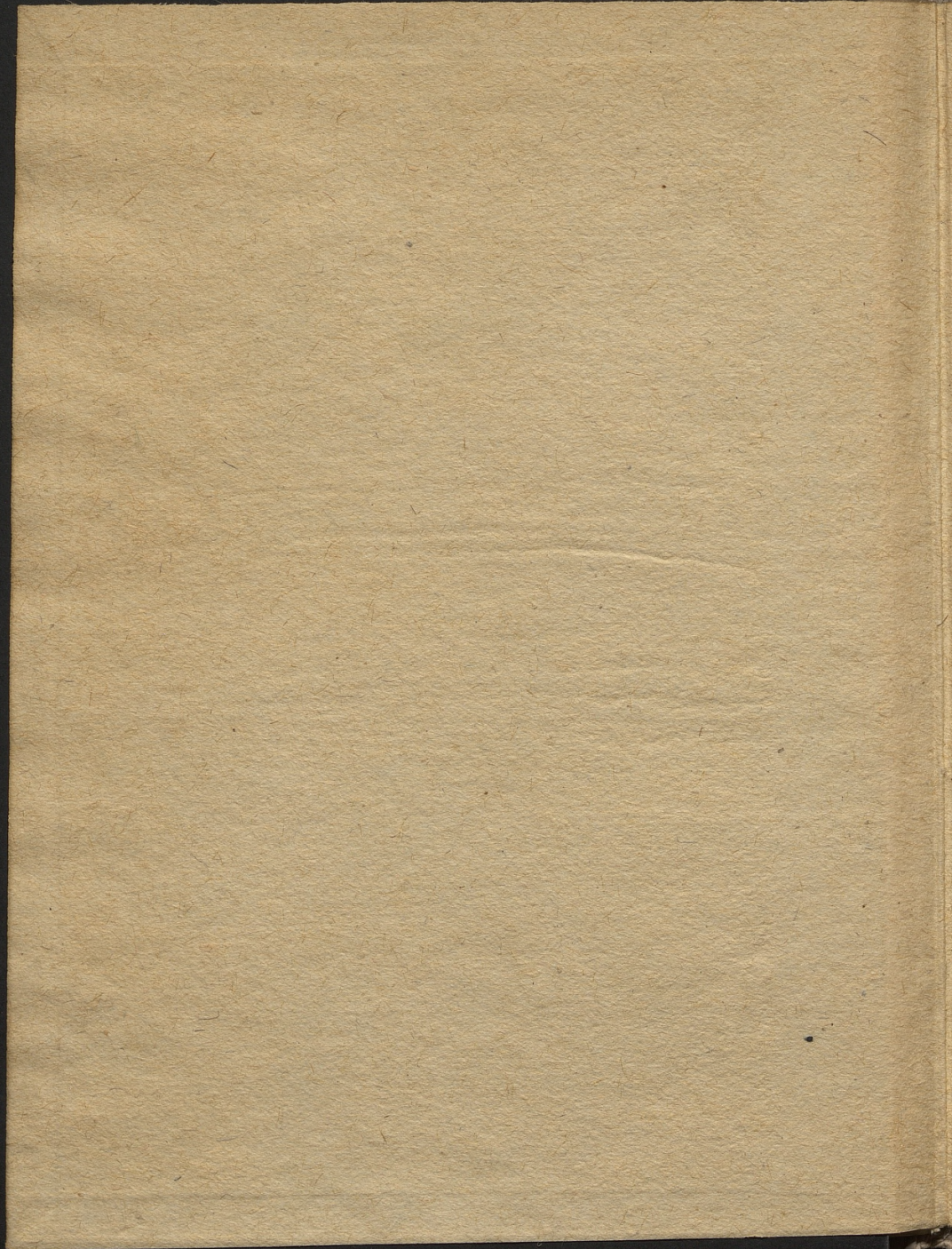
detinendi nostri, nullam causam æquam, atq; iuri gentiũ consentaneam subesse, quod idem facturã Cels, tuam minime dubitamus. Fines verò ditionum Cels, tuæ ingressi sumus, non temeritate aliqua adducti, à qua lōgè absumus, nec verò (quo absit) Cels, tuæ tam celebris nominis contempione, scimus enim quãta veneratione Cels, tuam omnes prosequãtur, quod itidẽ à nobis pręstatur, ac pręstabitur cōstantissimẽ: sed freti Cels, tuæ erga Regnum nostrũ beneuolentiã, quã semper prolixè hominibus nostris declarauit, ac vrgente Reipub. nostræ, quæ à me exposita est, necessitate. Attamen, si quid hoc in genere peccatum est, petunt Oratores, vt id, pro ea quam Cels, tua omnibus pręsert, benigna voluntate condonet, nostrumq; iter prosequi permittat, pręsertim cū salus, non solum Regni nostri, sed etiã multorum aliorũ Regnorũ, ac potius Christianitatis vniuersæ, inde dependeat: neq; causa subsit, cur iter nostrũ remorari quispiam velit. Faciet equidem Cels, tua rem Christiano Principe dignam, ac offitijs, obsequijsq; nostrorum hominum promerendã. Quod si verò id non impetramus, verendum est profectò, ne nobis sine sudore & sanguine, id quod Polono nomine dignum est, interire nolentibus, totus orbis, nō necessariò quidem (quod nos auersamur) sed tamen nobis non contumelioso, bello implicetur. Ad quod ne inuiti trahamur, prudentiæ est Cels, tuæ prouidere. Cuius quidem excitandi facilis est ratio, restringendi verò non nisi eius partes, qui victor sit. DE VM verò iustiori causæ opem ferre solere, re ipsa compertum est.

FINIS.

i
g
i=
r=
S,
n=
n=
i=
ū
=
z=
z=
z=
in
F
=
ā
n
=

z
z

;
(
I
.
9
i



Biblioteka Jagiellońska



stdr0033180

